

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

5. Звіти Рахункової палати України про результати аудитів у сфері оборонних закупівель за 2025 рік. URL:<https://rp.gov.ua/FinControl/FinReports/?id=2494>

6. Постанова Кабінету Міністрів України № 160 «Деякі питання здійснення оборонних закупівель державними у сфері оборони в умовах воєнного стану» від 13 лютого 2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-2024-%D0%BF#Text>

УДК 336.1:339.9

ПРИДАТЧЕНКО М.Ю., магістрантка
Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.**, старш. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

РОЛЬ СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ (СОТ) У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СПРАВЕДЛИВОЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Досліджено, як Світова організація торгівлі (СОТ) забезпечує справедливу міжнародну торгівлю через впровадження принципів недискримінації, моніторинг політик, ефективне вирішення суперечок та надання спеціального режиму країнам, що розвиваються.

Ключові слова: Світова організація торгівлі (СОТ), міжнародна торгівля, справедливість у міжнародній торгівлі, рівні умови доступу, прозорість, ефективне вирішення суперечок.

Світова організація торгівлі (СОТ) є ключовою інституцією сучасної глобальної економіки, яка відіграє центральну роль у регулюванні, лібералізації та моніторингу міжнародної торгівлі. Її діяльність ґрунтується на ідеї створення справедливих і передбачуваних умов для обміну товарами та послугами між державами, що сприяє економічному зростанню, зміцненню партнерських відносин, а також зменшенню ризиків торговельних конфліктів. Забезпечення справедливості в міжнародній торгівлі передбачає як рівний доступ до ринків, так і дотримання єдиних правил гри, що дозволяють уникати дискримінаційних практик.

Справедливість у міжнародній торгівлі (fairness) в розумінні СОТ означає, перш за все, дотримання рівних умов доступу до ринків, прозорості в політиках, а також ефективного вирішення суперечок між членами [4]. Одним із фундаментальних принципів є принцип недискримінації, який реалізується через режим найбільшого сприяння (Most-Favoured-Nation, MFN) та національного ставлення (National Treatment). Відповідно до режиму MFN жодна країна-учасниця не може отримувати менш сприятливі умови, ніж вже надані будь-якому іншому члену СОТ, а принцип національного ставлення зобов'язує країни-члени не дискримінувати імпортовані товари відносно власних після того, як імпортовані товари або послуги вже увійшли на їхній ринок [1]. Крім нормотворчої функції, СОТ виконує роль нагляду та контролю за імплементацією угод. У межах моніторингових механізмів, серед яких Trade Policy Review Mechanism, відбувається регулярна оцінка торговельної політики країн-членів щодо відповідності їхніх нормативів зобов'язанням у СОТ [3]. Зазначене сприяє підвищенню прозорості, зменшенню асиметрії в доступі до інформації та дозволяє виявляти випадки, коли політика окремих країн може породжувати несправедливі конкурентні переваги чи створювати приховані бар'єри.

Іншим важливим елементом справедливості є механізм врегулювання спорів. Угода про врегулювання суперечок (Dispute Settlement Understanding, DSU) дає можливість державам-членам оскаржувати політики інших учасників, що порушують зобов'язання СОТ. Панелі та Апеляційний орган розглядають такі суперечки, їх рішення є обов'язковими [5]. Згаданий механізм зменшує ризик того, що сильніші держави можуть діяти за принципом «сила понад право», оскільки навіть великі економіки обмежені нормами СОТ. Особлива увага в діяльності СОТ приділяється країнам, що розвиваються, та найменш розвиненим. Принципи спеціального та диференційованого режиму (Special and Differential Treatment, SDT) передбачають, що такі країни отримують більш тривалий перехідний період для виконання зобов'язань, технічну допомогу, підтримку в побудові інституційної спроможності [2, с. 448]. Окреслюване сприяє вирівнюванню стартових можливостей,

оскільки нерідко обмежені ресурси, слабша інфраструктура чи ж недосконала нормативна база можуть стати суттєвими перепонами задля участі в міжнародній торгівлі на рівних умовах.

Необхідно також враховувати роль принципу обмежень за винятками (safetyclauses), що дозволяють вводити заходи захисту для держав у випадках, коли захист прав споживачів, здоров'я населення, охорони довкілля або рослин, тварин тощо вимагає обмежень торгівлі. Зазначені положення допомагають балансувати між відкритістю торгівлі та захистом суспільних інтересів, таким чином запобігаючи зловживанням під прикриттям стандартів чи технічних бар'єрів.

Однак реалізація ідеалів справедливості стикається з суттєвими викликами: 1) прийняття рішень у СОТ базується на консенсусі, що часто сповільнює або ускладнює адаптацію до нових реалій: цифрової торгівлі, кліматичних змін, екологічних викликів; 2) дискусії про те, чи всі країни однаково здатні скористатися режимом SDT, вказують на необхідність гнучкості та індивідуального підходу; 3) деякі країни критикують СОТ за недостатню ефективність апеляційного органу або за складність процедур, що можуть бути фінансово чи кадрово обтяжливими для менших держав.

У підсумку, роль СОТ у забезпеченні справедливої міжнародної торгівлі є багатогранною та комплексною. Вона поєднує встановлення універсальних правил, контроль за їхнім виконанням, захист прав менших та слабших учасників, а також механізми врегулювання суперечок. Попри наявні недоліки й складнощі, СОТ залишається фундаментальною інституцією, без діяльності якої справедливість, передбачуваність і стабільність у міжнародній торгівлі були б значно уразливішими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аністратенко Н. В., Мальченко А. В. Роль СОТ в розвитку торговельних взаємозв'язків між країнами в глобальній економіці. *Ефективна економіка*. 2019. №11. DOI:10.32702/2307-2105-2019.11.62
2. Бойко Д. О. Роль Світової організації торгівлі (СОТ) у регулюванні процесу міжнародної торгівлі та вирішення спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №3. С. 446-449. DOI:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/107>
3. Introduction to the WTO disputes settlement system. *World Trade Organization*. 2025. URL:https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_settlement_cbt_e/c1s3p1_e.htm (дата звернення: 27.09.2025)
4. Key Principles, Functions, and Mechanisms of the WTO. *PolSciInstitute*. January 29, 2024. URL:<https://polsci.institute/global-politics/key-principles-functions-wto/> (дата звернення: 27.09.2025)
5. World Trade Organization. *Federal Ministry for Economic Affairs and Energy*. 2025. URL:<https://www.bundeswirtschaftsministerium.de/Redaktion/EN/Textsammlungen/Foreign-Trade/wto.html> (дата звернення: 27.09.2025)

УДК 349.41

ПУЗИР В.О., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Досліджено сучасний стан правового регулювання оренди земель сільськогосподарського призначення в Україні в контексті проведення земельної реформи та відкриття ринку землі. Проаналізовано чинну нормативно-правову базу, окреслено ключові проблеми правозастосування, серед яких – зловживання з боку орендарів, недосконалість електронного кадастру, низький рівень правової обізнаності орендодавців. Запропоновано шляхи удосконалення законодавства, зокрема через розвиток цифрових сервісів, посилення державного контролю та захист прав власників земельних ділянок.

Ключові слова: земельне право, оренда землі, сільськогосподарські землі, земельна реформа, ринок землі, орендні відносини, кадастр, орендодавець, орендар, правове регулювання.

У контексті земельної реформи в Україні, що стартувала з відкриттям ринку сільськогосподарських земель у 2021 році, оренда землі залишається однією з ключових форм користування землею. Станом на сьогодні, переважна більшість угідь продовжує